

Nr 147

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1956/57 till arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen m. m. jämte i ämnet väckta motioner. (3:e avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1, femte huvudtiteln (punkterna 103—106 och 108), framlagt preliminära förslag i ämnet, har Kungl. Maj:t i propositionen nr 98, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1956, föreslagit riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen, som föranledes av vad departementschefen förordad;

b) godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57;

c) till Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 268 000 kronor;

d) till Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor;

e) godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57;

f) till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 964 000 kronor;

g) till Yrkesinspektionen: Omkostnader för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor;

h) till Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 90 000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har utskottet till behandling förehått följande motioner, nämligen från första kammaren

I: 502 av herrar *Damström* och *Geijer*,

I: 519 av herrar *Norling* och *Öhman*,

I: 520 av herr *Kronstrand*,

I: 521 av herr *Kronstrand* samt

från andra kammaren

II: 489 av fröken *Elmén* och herr *Königson*,

- II: 671 av herrar *Östrand* och *Fredriksson*,
II: 672 av herr *Ahlberg m. fl.*,
II: 676 av herr *Fredriksson m. fl.*,
II: 677 av herr *Andersson* i Linköping,
II: 689 av fröken *Elmén m. fl.*,
II: 690 av fröken *Elmén m. fl.*,
II: 691 av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* samt
II: 692 av fru *Sandström m. fl.*
- Yrkandena i motionerna redovisas i det följande.

Propositionen

Inledning

Den nuvarande arbetarskyddsorganisationen tillkom i stort sett genom beslut vid 1948 års riksdag, vilken även antog den nu gällande arbetarskyddslagen. Endast relativt kort tid efter det att den nya organisationen trätt i verksamhet framfördes, främst från fackföreningshåll, klagomål över att densamma inte var tillräckligt effektiv. Med anledning härav tillkallade dåvarande socialministern, statsrådet Sträng, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 oktober 1953 utredningsmän med uppdrag att verkställa en översyn av arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens organisation och verksamhet.

Utredningsmännen, vilka antagit benämningen arbetarskyddsutredningen, har varit landshövdingen R. Casparsson, ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare E. Ahlberg och K. A. Andersson, byråchefen L. André, ombudsmannen P.-E. Bergström, direktören T. Christenson, ombudsmannen T. Flyboo samt ledamöterna av riksdagens andra kammare Hans Gustafsson och Henning Gustafsson. Utredningen har i november 1955 avlämnat sitt betänkande (SOU 1955: 41).

I det följande redovisas departementschefens ställningstaganden till arbetarskyddsutredningens betänkande samt arbetarskyddsstyrelsens förslag till anslagsberäkningar för styrelsen och yrkesinspektionen m. m. för budgetåret 1956/57.

Yrkesinspektionen

Den arbetarskyddsorganisation som, samtidigt med att den nu gällande arbetarskyddslagen trädde i kraft, började sin verksamhet år 1949 innebar en inte oväsentlig förstärkning av den tidigare organisationen. Arbetarskyddet fick en särskild centralmyndighet, och dess personal ökades, varvid dock är att märka att en del av personalökningen drogs in fr. o. m. budgetåret 1950/51. Såsom inledningsvis omnämnts framfördes ganska snart kritik mot den nya organisationens effektivitet. Kritiken riktade sig främst

mot att inspektion på arbetsplatserna inte skedde i tillräcklig utsträckning d. v. s. att inspektionsfrekvensen var otillfredsställande, men bl. a. också mot att samarbetet mellan yrkesinspektionen och arbetstagarnas företrädare var bristfälligt.

Vid anmälan av frågan om tillkallande av arbetarskyddsutredningen anfördes bl. a., att även en mycket betydande förstärkning av tillsynsorganens personal inte skulle möjliggöra tillsyn av varje arbetsplats annat än med mycket långa mellantider. Det underströks därför, att ansvaret för ett tillfredsställande arbetarskydd åvilar vederbörande arbetsgivare samt att arbetarskyddsfrågorna i stor utsträckning är av den arten att de enklast och bäst löses genom samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagarer. Ökade insatser från arbetsgivarnas och arbetstagarnas sida och ett ytterligare utvecklat samarbete dem emellan vore den väsentliga förutsättningen för en mera betydande förbättring på detta område. Dessa allmänna synpunkter på frågan om arbetarskyddets effektivitet vill departementschefen starkt framhålla. Det har sagts såväl i arbetarskyddsutredningens betänkande som vid remissbehandlingen att mycket goda resultat nåtts vid många företag, främst större sådana, där särskild omsorg lagts ned på skyddsarbetet genom anställande av speciell personal för detta arbete och genom insatser av aktiva skyddskommittéer. Med den fortgående utvecklingen i riktning mot alltmer komplicerade tillverkningsprocesser och en alltmera genomförd rationalisering synes det departementschefen naturligt, att arbetsgivarnas skyldighet att svara för arbetarskyddet åtminstone vid alla större företag samt alla företag med särskilt riskabel tillverkning tar sig uttryck i att särskild säkerhetspersonal anställs. Detta synes så mycket mera naturligt som ett nedbringande av riskerna för olycksfall och yrkessjukdom ligger helt i linje med de allmänna rationaliseringssträvandena. Även om bristen på tekniker kan medföra vissa svårigheter räknar departementschefen sålunda med att förutsättningarna för arbetarskyddet vid nämnda grupper av företag kommer att fortlöpande förbättras. Det anses emellertid böra undersökas om det är möjligt och lämpligt att påskynda utvecklingen genom att bygga ut arbetarskyddslagstiftningens bestämmelser med föreskrift att företag av viss storlek eller med viss tillverkning är skyldigt att ha för säkerhetsuppgifterna helt avsedd personal anställd.

Även om ett företag har säkerhetsarbetet organiserat på ett föredömligt sätt torde detta inte medföra, att de statliga tillsynsorganen kan helt släppa kontakten med företaget. Tillsynsorganens uppgifter blir emellertid sannolikt av mera konsulterande än kontrollerande natur. I varje fall kommer en ökning av antalet företag med på nyssnämnt sätt organiserat skyddsarbete att leda till en lättnad för tillsynsorganen och en ökning av deras möjligheter att ägna sig åt andra företag.

Också vid dessa andra företag är samarbete mellan arbetsgivare och

arbetstagare av stor betydelse för ett effektivt arbetarskydd. I den mån detta samarbete utvecklas kan även här tillsynsorganens rent kontrollerande verksamhet minskas till förmån för en mera konsulterande expertverksamhet. Det är departementschefens förhoppning att det mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer existerande synnerligen värdefulla samarbetet i fråga om arbetarskydd skall byggas ut ytterligare.

Vad nu anförts ger vid handen att departementschefen i varje fall på något längre sikt räknar med möjligheten av en viss minskning av behovet av rutininspektion från tillsynsorganens sida. Å andra sidan torde man inte kunna bortse från att den tekniska utvecklingen kommer att leda till nya arbetarskyddsproblem och därmed ökade anspråk på tillsynsorganisationen. Under alla förhållanden kvarstår beträffande flertalet arbetsplatser för överskådlig tid problemet att erhålla en så effektiv tillsynsverksamhet som möjligt.

Med anledning av vad arbetarskyddsutredningen anfört rörande inspektionsverksamheten framhålles följande.

Den s. k. inspektionsfrekvensen har på senare år hållit sig mellan 2 och 3, d. v. s. den genomsnittliga tiden mellan två på varandra följande inspektionsbesök på samma arbetsplats har varit mellan två och tre år. Utredningen har framhållit, att detta, då många arbetsställen besöks flera gånger på ett år, betyder att för ett avsevärt antal arbetsställen tiden mellan inspektionsbesöken är betydligt längre än medelsiffran. Behovet av rutininspektion är uppenbarligen olika vid skilda arbetsställen. Utredningen upplyser, att planer föreligger på att gruppera arbetsställena efter inspektionsbehovet, exempelvis i arbetsställen som bör besökas minst en gång om året, sådana som bör besökas minst vartannat år och sådana som kan besökas med längre mellantider. Utredningen uttalar sin anslutning till denna tanke. Även departementschefen biträder tanken på en sådan differentiering. Enligt hans mening bör de tillgängliga inspektionsresurserna sättas in främst på de arbetsplatser, där faran för de anställda kan bedömas vara störst. I fråga om arbetsplatser där faran från allmänna utgångspunkter kan uppskattas som relativt ringa bör man i stor utsträckning kunna lita till att eventuella missförhållanden påtalas genom anmälan till inspektionsorganen, som då får snarast möjligt undersöka fallet. Departementschefen är medveten om att rutininspektioner inte gärna kan helt undvaras beträffande några arbetsplatser, då det inte finns någon säkerhet för att även allvarliga missförhållanden verkligen påtalas från de anställdas sida. En ökad differentiering kombinerad med smidighet i tillämpningen anses emellertid vara en god grund för ett effektivt utnyttjande av de tillgängliga personalresurserna. Hur dessa principer bör närmare utformas i praktiken kan inte avgöras utan praktisk försöksverksamhet. Utredningen har inte penetrerat frågor rörande arbetsrutinen vid yrkesinspektionen utan har förutsatt, att undersökningar härav skall göras genom arbetarskyddssty-

relsens försorg, eventuellt under medverkan av statens organisationsnämnd. Att sådana undersökningar kommer till stånd betraktas som en angelägenhet av vikt. Vid undersökningarna anses också de av departementschefen angivna principerna för tillsynsverksamhetens inriktning böra beaktas.

Utredningen har behandlat frågan om kontakten mellan yrkesinspektionens befattningshavare och skyddsombuden samt därvid erinrat om att från fackföreningshåll riktats kritik mot yrkesinspektionen med anledning av det sätt på vilket kontakten upprätthållits. Vad utredningen redovisat i detta sammanhang bestyrker, att från yrkesinspektionens sida kontakten inte avsiktligt åsidosatts. Utredningen föreslår i avsikt att förbättra kontaktmöjligheterna att skyddsombuden i ökad utsträckning skall erhålla del av meddelanden från yrkesinspektionens sida rörande arbetsplatsen. Mot vad utredningen anfört härom anses intet vara att erinra.

Utredningen har vidare ansett det önskvärt, att arbetarskyddsstyrelsen i framtiden ej anser sig bunden vid sådan restriktivitet i fråga om medgivande att tillsätta regionala skyddsombud som hittills. Styrelsen har i detta avseende hänvisat till de riktlinjer som angavs vid arbetarskyddslagens tillkomst. Departementschefen ansluter sig till styrelsens uppfattning att det bör eftersträvas att skyddsombud utses bland arbetstagare på arbetsplatsen. Avgörande bör emellertid vara huruvida en verklig förbättring i skyddshänseende kan väntas inträda om regionalt skyddsombud utses. Är detta fallet anses hinder inte böra föreligga för att utvidga praxis beträffande medgivande till utseende av sådana skyddsombud.

Utredningen har inte föreslagit någon ändring i arbetarskyddslagens bestämmelser om tvångsmedel mot arbetsgivare men har anfört vissa synpunkter rörande tvångsmedlens utnyttjande. Härvid har utredningen anfört bl. a., att tvångsmedlen verkligen bör tillgripas i fall då rättelse ej kan erhållas på annat sätt, att de å andra sidan endast bör tillgripas om avsikten verkligen är att överlämna ansvarsfrågan till judiciell myndighet om åtgärd ej vidtas av arbetsgivaren samt att från yrkesinspektionens sida måste kontrolleras att såväl meddelade anvisningar som utfärdade förelägganden och förbud verkligen iakttages. Vid remissbehandlingen har inte påyrkats någon ändring i gällande lagbestämmelser, men Landsorganisationen har ytterligare understrukit, att de befogenheter dessa bestämmelser ger bör utnyttjas när anledning därtill föreligger. Mot vad sålunda anförts har departementschefen intet att invända.

Utredningen har funnit, att den kommunala tillsynen i ett stort antal kommuner f. n. är av mycket ringa effektivitet. Det oaktat har utredningen föreslagit viss utvidgning av området för denna tillsyn. Huvudregeln skulle enligt förslaget vara, att arbetsställen med mindre än tio arbetstagare skall falla under kommunal tillsyn. Undantag skulle emellertid göras dels för vissa yrkesområden med generellt större yrkesskade-

risk och dels för arbetsställen inom skilda yrkesområden i övrigt, beträffande vilka arbetsställen yrkesinspektören — med hänsyn till större yrkeskaderisk i det enskilda fallet — förordnat om statlig tillsyn. Byggnadsverksamheten skulle som regel komma under kommunal tillsyn. Dessa riktlinjer skulle tillämpas på sådant sätt att antalet arbetsställen under kommunal tillsyn skulle ökas med ca 10 procent. Som huvudskäl för förslaget att på detta sätt utvidga den kommunala tillsynen har utredningen åberopat antagandet att det kommunala intresset för tillsynsverksamheten skulle öka om den tilldelades större och intressantare arbetsuppgifter än för närvarande.

I det övervägande antalet remissyttranden har understrukits, att den kommunala tillsynen brister i effektivitet i andra kommuner än städer och andra större kommuner där hälsovårdsnämnderna har fast anställd tillsynspersonal. Från flera håll har anförts, att utredningens motivering för utvidgning av det kommunala tillsynsområdet inte är hållbar. Arbetarskyddsstyrelsen har för sin del föreslagit, att den kommunala tillsynen skall avskaffas i kommuner, vilka saknar heltidsanställd personal som kan anförtros tillsynsuppgiften, samt att de kommuner som sålunda befrias från tillsynsarbetet skall åläggas att i stället betala viss ersättning till statsverket. Den allmänna yrkesinspektionens personal skulle i stället ökas.

Departementschefen kan för sin del inte finna det välbetänkt att utvidga området för den kommunala tillsynen så länge denna tillsyns effektivitet, på sätt som nu sker, ifrågasättes beträffande ett stort antal kommuner. Det av arbetarskyddsstyrelsen framlagda förslaget kan inte heller tillstyrkas. Departementschefen förordar, att gränsdragningen mellan den statliga och kommunala tillsynen — med den modifikation som framgår av vad i det följande anföres beträffande tillsynen över byggnadsverksamheten — tills vidare behålles i stort sett oförändrad. Då kritik inte anförts mot det sätt varpå tillsynen skötes i kommuner där hälsovårdsnämnden har heltidsanställd tillsynspersonal, anses frågan på nytt böra tagas upp om sådan personal anställes i större utsträckning än f. n. är fallet. Under tiden bör ansträngningar göras att genom samarbete mellan yrkesinspektionen och kommunerna förbättra den kommunala tillsynens effektivitet.

I fråga om byggnadsverksamheten föreligger enligt departementschefen utan tvivel särskilda skäl för kommunal tillsyn. Yrkesskaderiskerna är stora, men arbetsplatsernas antal och växlingarna beträffande deras belägenhet gör det svårt för den allmänna yrkesinspektionens tjänstemän att på ett tillfredsställande sätt sköta inspektionsverksamheten på detta område. Då kommunerna i stor utsträckning har byggnadskunnig personal anställd och byggnadsnämnderna jämlikt byggnadsstadgan redan har att utöva viss kontrollverksamhet även i vad avser arbetarskyddet, skulle både en effektivare tillsyn och en administrativ förenkling kunna åstadkommas om kommunerna i enlighet med utredningens förslag övertog tillsyns-

verksamheten i denna del. Departementschefen finner det önskvärt att så sker. Då detta sannolikt kan medföra en inte obetydlig kostnadsökning för vissa kommuner anser han sig emellertid inte nu böra föreslå, att kommunerna ålägges skyldighet att svara för ifrågavarande tillsyn, utan räknar med att kommunerna själva skall finna så uppenbara fördelar vara förenade med en kommunal tillsyn ur arbetarskyddssynpunkt inom byggnadsverksamheten, att de frivilligt åtar sig densamma. Departementschefen förutsätter, att det härvid som regel kommer att befinnas lämpligt att undanta anläggningsarbeten av större omfattning från den kommunala tillsynen.

Enligt 48 § arbetarskyddslagen skall den kommunala tillsynen utövas av tillsynsman eller tillsynsmän som utses av hälsovårdsnämnden. Det kan övervägas att komplettera denna bestämmelse med föreskrift om att byggnadsnämnd äger utse tillsynsman för byggnadsverksamhet. Emellertid anses denna fråga lämpligen böra upptagas till närmare prövning i ett senare sammanhang. Någon lagändring erfordras nämligen inte för att genomföra den av departementschefen förordade ordningen. Sedan kommun beslutat åta sig utvidgad tillsyn över byggnadsverksamheten inom kommunen, erfordras endast att hälsovårdsnämnd utser en eller flera lämpliga hos kommunen anställda byggnadstekniker att fullgöra tillsynen i denna del.

Arbetarskyddsutredningen har föreslagit, att den allmänna yrkesinspektionen skall förstärkas med 12 yrkesunderinspektörer i Ce 23, vilka skall ha till uppgift dels att övervaka och vägleda de kommunala tillsynsmännen och dels att handha på den statliga inspektionen fallande tillsyn över arbetarskyddet inom byggnadsbranschen. Tjänstemännen i fråga skulle vara byggnadstekniker. Med hänsyn till behovet av ett mera utvecklat samarbete mellan den allmänna yrkesinspektionen och de kommunala tillsynsmännen anser departementschefen det i hög grad värdefullt att den allmänna yrkesinspektionen tillföres sådan förstärkning att detta samarbete kan ägnas ökad uppmärksamhet. Även en förbättring av tillsynen över byggnadsverksamheten — vilken tillsyn enligt departementschefens förslag åtminstone till en början torde komma att åvila den statliga inspektionen i större omfattning än utredningen tänkt sig — måste betraktas som ett angeläget önskemål. Han förordar, att för varje distrikt utom distrikt I inrättas en ny tjänst i Ce 23. Då enligt departementschefens förslag antalet distrikt skall vara oförändrat innebär detta en förstärkning med tio tjänster. Huruvida det är lämpligt att hos en tjänsteman kombinera ifrågavarande samarbetsuppgifter samt tillsyn inom byggnadsbranschen torde få bedömas med hänsyn till personaltillgången och tillsynsuppgifternas fördelning på olika yrkesområden inom distrikten.

Utredningens förslag att informationsdagar skall hållas för de kommunala tillsynsmännen anses välmotiverat. Departementschefen tillstyrker, att i enlighet med utredningens förslag 30 000 kronor beräknas till rese-

ersättningar och andra kostnader i samband med sådana informationsdagar.

Härefter behandlas de förslag i övrigt som avser personalorganisationen.

Utredningen har föreslagit, att antalet inspektionsdistrikt skall ökas med två från 11 till 13. Antalet tjänster skall enligt förslaget ökas med två yrkesinspektörer (Ca 33), två förste distriktsingenjörer (Ca 29), två socialinspektörer (Ca 25) samt sex biträden.

I några yttranden har i anslutning till en i direktiven för utredningen antydd tankegång upptagits frågan huruvida inte yrkesinspektionen bör omorganiseras så att större vikt lägges vid inspektion branschvis genom specialinspektörer. Det har t. o. m. ifrågasatts om inte distriktsorganisationen bör avskaffas och hela inspektionen ske genom centralt placerade specialinspektörer med hela landet som inspektionsområde. En sådan utveckling som den sist nämnda synes departementschefen för överskådlig framtid otänkbar. Behovet av ökad specialisering är emellertid med all säkerhet en realitet redan nu, och detta behov torde med den fortgående tekniska utvecklingen komma att öka. Under sådana förhållanden kan han inte finna en ökning av antalet inspektionsdistrikt lämplig. Den förstärkning av den kvalificerade ingenjörspersonalen som anses ofrånkomlig bör i stället tillföras organisationen på sådant sätt att personalen inom de mest arbetstyngda distrikten kan förstärkas och samtidigt möjlighet öppnas för att tillföra yrkesinspektionen särskild sakkunskap inom områden där behovet härav är särskilt framträdande. Det föreslås därför, att den allmänna yrkesinspektionen förstärkes med sex i relativt höga lönegrader placerade tjänster, nämligen två tjänster som byrådirektör i Ce 31, två tjänster som förste distriktsingenjör i Ce 29 och två tjänster som förste distriktsingenjör i Ce 27. Ehuru det vill synas som om behovet av särskild sakkunskap är störst inom det kemisk-tekniska området bör tjänsterna inte bindas för visst tekniskt område. I varje fall vissa av tjänsterna synes böra avses inte endast för ett distrikt utan för två eller flera. De närmare bestämmelserna angående tjänsternas utnyttjande anses emellertid böra meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av arbetarskyddsstyrelsen. I detta sammanhang anmäler departementschefen sin avsikt att föranstalta om en försöksverksamhet i syfte att undersöka om även befintliga tjänster lämpligen bör utnyttjas som specialtjänster för två eller flera inspektionsdistrikt.

En viss förstärkning även av biträdespersonalen på distriktsexpeditionerna anses motiverad. Departementschefen kan dock inte förorda större ökning än med tre biträdestjänster i reglerad befordringsgång.

Som förut nämnts tillstyrkes vidare att antalet tjänster som yrkesunderinspektör ökas med tio.

Utredningen har föreslagit, att tjänstebenämningen yrkesunderinspektör ändras till distriktsingenjör. Departementschefen förordar, att benämningen ändras till distriktsinspektör.

Utredningen har inte föreslagit, att ytterligare läkare knytes till yrkesinspektionen utöver de tre (två i Stockholm och en i Göteborg) som finns f. n. Såväl arbetarskyddsstyrelsen som flera andra remissorgan har framhållit behovet av ökad läkarmedverkan inom yrkesinspektionen. Arbetarskyddsstyrelsen har för sin del anfört, att en ökning av antalet deltidsanställda läkare inom den allmänna yrkesinspektionen är viktigare än den ökning av läkartjänstgöringen inom styrelsen som föreslagits av utredningen. Departementschefen ansluter sig till sistnämnda uppfattning. Han anser det vara av väsentlig betydelse att möjligheterna till läkarmedverkan inom den allmänna yrkesinspektionen förbättras och förordar i enlighet med arbetarskyddsstyrelsens förslag att medel beräknas för ytterligare två deltidsanställda läkare. Dessa bör anknytas till inspektionsdistrikt där yrkesmedicinsk lasarettsklinik finns. Läkarna bör emellertid på samma sätt som sker beträffande de redan nu anställda läkarna kunna utnyttjas även för andra distrikt.

I fråga om de aktuella kompetens- och lönegradsfrågorna anföres bl. a. följande.

Den allmänna yrkesinspektionens huvuduppgift är av teknisk art. Det är därför självfallet, att teknisk kompetens måste krävas av de inspekterande tjänstemän som inte direkt avsetts för andra än tekniska uppgifter. Departementschefen har inte något att erinra mot utformningen av de nu gällande kompetensreglerna. Vid tillämpningen av dessa måste emellertid huvudvikten fästas vid den allmänna kompetensen, vilket innebär att långvarig praktik och visad duglighet kan väga upp bristande examensmeriter. I enlighet härmed har personer med endast lägre teknisk utbildning redan befordrats till tjänster i 25 och högre lönegrader. Departementschefen finner det naturligt att denna utveckling, som helt överensstämmer med gällande kompetensregler, fortsätter. Även i fråga om underinspektörstjänsterna anses avvägningen mellan praktiska och teoretiska meriter kunna ge till resultat, att sökande utan examen befinnes mest kvalificerad. Detta bör betraktas som ett helt reguljärt förfarande. Något visst antal tjänster bör sålunda inte avdelas för tillsättning med oexaminerade sökande. I detta sammanhang framhålles, att energiska ansträngningar bör göras för att förhindra att inrättade tjänster genom vakanser står outnyttjade.

Enligt departementschefen innebär vad nu anförts inte att han förbiser de problem som den rådande bristen på tekniker medför för yrkesinspektionens del. Förslagen om förbättring av lönegradsplaceringen för befintliga tjänster är han emellertid icke beredd att upptaga till prövning.

Ej heller arbetarskyddsstyrelsens förslag om förbättring av löneställningen för socialinspektörerna anses nu böra föranleda någon åtgärd. Där emot vill departementschefen ej motsätta sig att 11 befattningar som kanslibiträde i Ca 11 ändras till kontoristtjänster i Ca 13.

Utredningen har föreslagit, att medel skall ställas till förfogande för

utbildnings- och fortbildningskurser för yrkesinspektionens personal. Departementschefen delar utredningens uppfattning om värdet av sådana kurser och tillstyrker, att det av utredningen föreslagna beloppet 25 000 kronor anvisas för ändamålet. Beloppet bör uppföras som särskild post i yrkesinspektionens omkostnadsstat.

Såväl utredningen som arbetarskyddsstyrelsen har föreslagit, att medel skall anvisas för anskaffning av vissa instrument för yrkesinspektionen. I samband med att medel å riksstaten för innevarande budgetår anvisats till påbörjande av en undersökning rörande koloxidförgiftningars uppkomst och förebyggande har inräknats kostnaderna för anskaffning av vissa instrument som erfordras för denna utredning men därefter kommer att stå till förfogande i yrkesinspektionens verksamhet. I likhet med utredningen och styrelsen har departementschefen emellertid den uppfattningen, att tillgång till effektiv instrumentutrustning är av sådan vikt för yrkesinspektionen att ytterligare medel bör anvisas till anskaffning av sådan utrustning. Han förordar i enlighet med utredningens förslag, att ett belopp av 50 000 kronor beräknas för ändamålet.

I enlighet med direktiven har utredningen upptagit den i 1950 års sakkunnigförslag behandlade frågan om partsrepresentation inom yrkesinspektionens distrikt. Utredningen föreslår sålunda, att ett rådgivande organ, benämnt yrkesinspektionens förtroenderåd, införes i varje inspektionsdistrikt. I sammanhanget erinras om att partsrepresentation finnes inom arbetarskyddsstyrelsen, där den dock har funktion av beslutande organ.

Från framför allt arbetsgivarorganisationernas sida har mot förslaget invänts, att någon större förbättring av kontakten mellan yrkesinspektionen och arbetsmarknadens parter icke skulle vara att förvänta genom en dylik rådsinstitution; ökat samarbete i mera fria former vore att föredraga. På arbetstagsarsidan ställer man sig däremot positiv till förslaget. Även arbetarskyddsstyrelsen har ansett de med förslaget förenade fördelarna i form av ökat förtroendefullt samarbete böra uppväga nackdelarna. För egen del finner departementschefen tiden nu vara mogen för införande av partsrepresentation även inom yrkesinspektionen. Denna bör som utredningen anfört ha rådgivande karaktär. Han föreslår därför inrättande av ett förtroenderåd inom varje inspektionsdistrikt.

Departementschefen instämmer i utredningens förslag att i förtroenderåden skall ingå en i kommunala värv erfaren person. Härutöver anser han — till skillnad från utredningen — att även medicinsk sakkunskap bör vara representerad i råden. Härvid bör i första hand ifrågakomma en av förste provinsialläkarna inom vederbörande distrikt. Vad angår det antal ledamöter, som enligt utredningen skall utses efter förslag av Landsorganisationen, De svenska arbetsgivareföreningarnas förtroenderåd och TCO, kommer visserligen arbetstagsarsidan att få en representant mera än arbetsgivar-

sidan. Detta har av arbetsgivarorganisationerna betecknats som otillfredsställande. Eftersom här endast är fråga om en rådgivande institution, som icke får betaga yrkesinspektören hans beslutanderätt, finner departementschefen invändningen ej böra föranleda ändring av vad som i denna del föreslagits. Härtill vill han foga, att omröstning i vedertagen bemärkelse enligt hans mening ej bör förekomma inom råden. Det bör vara tillräckligt, att ledamot som har gentemot ordföranden avvikande mening äger få denna antecknad till protokollet. I likhet med utredningen anses, att yrkesinspektören bör inneha ordförandeposten i råden.

Vad angår specialinspektörerna har utredningen framlagt förslag endast i fråga om skogsyrkesinspektionen, specialinspektionen för elektriska starkströmsanläggningar och stuveriinspektionen; i vad avser de båda sistnämnda dock endast i fråga om gränsen mellan resp. specialinspektörers och den allmänna yrkesinspektionens behörighet.

På grund av arbetsbelastningen inom skogsyrkesinspektionen anser sig departementschefen böra tillstyrka inrättandet av en tjänst som biträdande skogsyrkesinspektör för norra distriktet. Tjänsten bör placeras i Ce 29. I fråga om kompetenskraven för tjänsterna som skogsunderinspektör hänvisas till vad som anförts i samband med behandlingen av kompetensfrågorna för den allmänna yrkesinspektionen rörande yrkesunderinspektörerna.

Av begärda lönegradsuppflyttningar tillstyrker departementschefen, att de båda skogsunderinspektörstjänsterna uppflyttas från 20 till 21 lönegraden. Därjämte tillstyrkes, att konsulenttjänsten inom distriktet ombildas till extra ordinarie tjänst i Ce 20 ävensom att en halvtidstjänst för biträde i den reglerade befordringsgången inrättas. Med hänvisning till vad förut anförts i fråga om ändrad tjänstebenämning för yrkesunderinspektörerna föreslås, att skogsunderinspektörernas tjänstebenämning ändras till distriktsinspektör.

Yrkesinspektionens avlöningsanslag bör med anledning av de av departementschefen förordade personalförstärkningarna (2 byrådirektörer i Ce 31, 2 förste distriktsingenjörer i Ce 29, en biträdande skogsyrkesinspektör i Ce 29, 2 förste distriktsingenjörer i Ce 27, 10 distriktsinspektörer i Ce 23 samt 3 heltidsanställda och ett halvtidsanställt biträde i reglerad befordringsgång) höjas med 312 700 kronor. Vidare bör för två deltidanställda läkare beräknas 14 400 kronor och till semestervikarier för läkarna 1 200 kronor. Till arvoden åt ledamöter i förtroenderåden bör beräknas 16 000 kronor. Med anledning av de föreslagna löneregleringarna bör anslaget höjas med 8 000 kronor. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång bör jämte omräkning av rörligt tillägg och kallortstillägg i enlighet med arbetarskyddsstyrelsens beräkning föranleda en anslagshöjning med 204 700 kronor.

Anslaget bör sålunda höjas med 557 000 kronor.

Under yrkesinspektionens omkostnadsanslag bör posten till

sjukvård m. m. uppföras med oförändrat belopp, 8 000 kronor. Till reseersättningar har för innevarande budgetår anvisats 495 000 kronor. Med hänsyn främst till den av departementschefen förordade ökningen av antalet tjänster bör posten ökas med 80 000 kronor och på grund av förtroenderådets tillkomst med 12 000 kronor. Posten bör sålunda upptagas till 587 000 kronor. Posten till expenser, vilken för innevarande budgetår är upptagen med 90 000 kronor, bör med hänsyn till ökade städningskostnader samt föreslagna nya tjänster höjas med 20 000 kronor, varjämte för anskaffning av inventarier till nya tjänsterum bör beräknas 40 000 kronor. Posten bör alltså uppföras med 150 000 kronor. Under särskilda poster i omkostnadsstaten bör vidare upptagas dels utbildningskurser för yrkesinspektionens personal och informationsdagar för kommunala tillsynsmän (25 000 + 30 000) 55 000 kronor, dels ock till anskaffning av instrument 50 000 kronor.

Hela omkostnadsanslaget bör alltså uppföras med 850 000 kronor, vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 257 000 kronor.

I samband med organisationsundersökningarna inom yrkesinspektionen bör även frågan om rese- och expensmedlens utnyttjande behandlas.

Arbetskyddsstyrelsen

En av anledningarna till att arbetskyddsorganisationen inte fungerar med önskvärd effektivitet är enligt departementschefen otvivelaktigt att arbetskyddsstyrelsen inte hinner med de på styrelsen ankommande uppgifterna. En förstärkning av styrelsen anses därför ofrånkomlig.

Arbetskyddsutredningen har föreslagit, att styrelsen skall tillföras en befattning som överingenjör. De samordningsuppgifter som enligt förslaget skulle vara den viktigaste arbetsuppgiften för tjänstens innehavare är utan tvivel av stor vikt. Departementschefen anser dock inte att arbetskyddets lokala organisation är av sådan omfattning att en tjänst av den föreslagna typen är motiverad. Samordningsuppgifterna bör främst ankomma på generaldirektören och byråcheferna.

Enligt utredningens förslag skall tekniska byrån delas på två byråer och tillföras fyra nya tjänster i 29 eller högre lönegrad jämte två biträdestjänster. Arbetskyddsstyrelsen har ansett denna förstärkning otillräcklig och föreslagit ytterligare ett antal nya tjänster. Enligt departementschefens uppfattning är behovet av personalökning störst på denna byrå. Inte minst synes det för den lokala organisationen vara av stor vikt att material angående nya konstruktioner och nya tekniska rön snabbt förmedlas ut genom tekniska byråns försorg. Han förordar, att byrån tillföres en byrådirektörstjänst i Ce 33, två tjänster som förste byråingenjör i Ce 29 samt en kanslibitradestjänst i Ce 11. Däremot är han inte beredd att tillstyrka en uppdelning av byrån.

I fråga om kanslibyrån tillstyrkes, att en på övergångsstat förd befattning som förste byråsekreterare i Ca 29 återföres till ordinarie stat. Vidare förordas, att en ny tjänst som förste byråsekreterare i Ce 27 och en biträdestjänst i reglerad befordringsgång inrättas.

Utredningen har föreslagit, att ett belopp av 40 000 kronor skall beräknas för sakkunnigbiträde åt tekniska byrån samt anlitande av instruktörer för undervisning inom vissa industrier rörande användningen av skyddsanordningar. Sistnämnda förslag anser departementschefen vara av stort intresse och förtjänt av att prövas i relativt betydande omfattning. Han är därför beredd att för de av utredningen angivna ändamålen tillstyrka ett belopp av 60 000 kronor eller 20 000 kronor mer än utredningen föreslagit.

Arbetskyddsstyrelsen har lagt fram ett omfattande förslag till löne-reglering för styrelsens tjänster. Departementschefen kan av dessa förslag endast förordade följande. Den kanslibiträdestjänst i Ce 11, som är avsedd för kanslibyråns registrator, bör flyttas upp till kontoristtjänst i Ce 13. Förste expeditionsvakttjänsten i Ca 12 bör bytas ut mot en tjänst som materialförvaltare i Ca 14. Tjänsten som skogsunderinspektör i Ce 20 bör flyttas upp till Ce 21 och benämningen ändras till distriktsinspektör.

Slutligen föreslås, att en tjänst som kassör i Ce 19 uppföres på ordinarie stat samt att en konsulenttjänst på skogsavdelningen i Cg 20 ändras till tjänst i Ce 20.

Arbetskyddsstyrelsens avlöningssanslag bör med anledning av de förordade personalförstärkningarna höjas med 105 700 kronor, varjämte anslaget såsom nyss nämnts bör räknas upp med 60 000 kronor för vissa arvoden. Löne-regleringarna medför en ökning av medelsbehovet med 3 000 kronor. Slutligen bör anslaget för omräkning av det rörliga tillägget höjas med 83 300 kronor.

Hela anslagsökningen skulle sålunda utgöra 252 000 kronor.

Under arbetskyddsstyrelsens omkostnadsanslag bör till sjukvård m. m. beräknas oförändrat 5 500 kronor. Posten till reseersättningar bör höjas med hänsyn till den föreslagna personalförstärkningen. I avbidan på närmare erfarenhet föreslås, att posten räknas upp med 5 000 kronor till 65 000 kronor. På grund av ökade städningskostnader m. m. samt den föreslagna personalförstärkningen bör posten till expenser för styrelsens eget behov ökas med 10 000 kronor, varjämte under denna post bör beräknas 12 500 kronor till anskaffning av inventarier för nya tjänsterum. Posten bör sålunda höjas med 22 500 kronor till 84 500 kronor. Till expenser för annat än eget behov samt till publikationstryck bör beräknas oförändrade belopp eller 10 000 resp. 21 000 kronor. Då även inkomstposten bör uppföras med oförändrat belopp, 6 000 kronor, bör hela anslaget höjas med 27 500 kronor till 180 000 kronor.

Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område

För innevarande budgetår har under rubriken Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område anvisats ett obetecknat anslag av 90 000 kronor.

Av motsvarande för budgetåret 1954/55 anvisade anslag har bidrag tilldelats Arbetarnas bildningsförbund med 18 000 kronor, Svenska röda korset med 27 000 kronor, Jordbrukets skyddspropaganda med 15 000 kronor, Skogsbrukets skyddspropaganda med 13 000 kronor, Föreningen för arbetarskydd med 15 000 kronor och Göteborgs arbetarskyddsförening med 2 000 kronor. För innevarande budgetår har inkommit framställningar om bidrag till arbetarskyddsstyrelsen på sammanlagt 120 000 kronor. Styrelsen har föreslagit att anslaget höjes till detta belopp.

Enligt departementschefen kan ingen tvekan råda om värdet av den verksamhet som bedrivs av frivilliga organisationer på arbetarskyddets område. I förevarande sammanhang är han emellertid inte beredd att tillstyrka arbetarskyddsstyrelsens förslag om ökad medelsanvisning för bidrag till sådana organisationer, utan förordar sålunda, att ifrågavarande anslag även för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp, 90 000 kronor.

Motionerna

I de likalydande motionerna *I: 502* (av herrar *Damström* och *Geijer*) och *II: 671* (av herrar *Östrand* och *Fredriksson*) hemställs, att riksdagen måtte besluta att arbetarskyddsstyrelsens tekniska byrå utöver vad i propositionen föreslagits tilldelas en förste byråingenjör i lönegraden Ca 29 och en förste byråingenjör i lönegraden Ca 27 med placering på byråns maskinavdelning.

I de likalydande motionerna *I: 519* (av herrar *Norling* och *Öhman*) och *II: 691* (av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.*) hemställs, att riksdagen beslutar

att bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetarskyddsstyrelsen, som departementschefen föreslagit, dock med det tillägget att den inspekterande personalen inom yrkesinspektionen utökas med 56 tjänster och 18 biträdestjänster, och att arbetarskyddsstyrelsens maskintekniska avdelning förstärkes med två nya byråingenjörer och en biträdestjänst;

att vidtaga de förändringar i avlöningsstaten som de nya tjänsterna föranleder;

att till specialutbildning av yrkeskunniga arbetare för arbetarskyddsuppgifter och till stipendier anvisas 75 000 kr.;

att anslaget till frivilliga organisationer och sammanslutningar enligt arbetarskyddsstyrelsens förslag ökas till 120 000 kronor.

I de likalydande motionerna *I: 520* (av herr *Kronstrand*) och *II: 689* (av fröken *Elmén m. fl.*) hemställas, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning beträffande besiktningar av ångpannor och hissar.

I de likalydande motionerna *I: 521* (av herr *Kronstrand*) och *II: 692* (av fru *Sandström m. fl.*) hemställas, att riksdagen måtte besluta att arbetarskyddsstyrelsens tekniska byrå utöver vad i propositionen föreslagits erhåller en förste byråingenjör i lönegrad Ca 29 och en förste byråingenjör i Ca 27.

I motionen *II: 489* (av fröken *Elmén* och herr *Königson*) hemställas, att riksdagen måtte besluta att ytterligare två arvodesanställda läkare i respektive Lund och Örebro anställas med vardera sex timmars tjänstgöring per vecka och att anslaget uppräknas med 15 600 kronor.

I motionen *II: 672* (av herr *Ahlberg m. fl.*) hemställas att riksdagen måtte besluta, att arbetarskyddsstyrelsens tekniska byrå uppdelas på två byråer, en allmänteknisk byrå och en maskinteknisk byrå, att hos styrelsen inrättas en tjänst som byråchef i lönegrad Ca 37, samt att antalet biträdestjänster hos styrelsen ökas med ett kontorsbiträde i lönegraden Ce 8.

I motionen *II: 676* (av herr *Fredriksson m. fl.*) hemställas, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till i motionen angiven förstärkning av bergsstaten till 1957 års riksdag.

I motionen *II: 677* (av herr *Andersson* i Linköping) föreslås, att riksdagen hemställer hos Kungl. Maj:t att på nytt pröva frågan om en ökning av antalet inspektionsdistrikt.

I motionen *II: 690* (av fröken *Elmén m. fl.*) hemställas, att riksdagen måtte besluta att dels inrätta en tjänst i Ce 25 inom arbetarskyddsstyrelsens sociala avdelning, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning angående hur yrkesinspektionen lämpligen bör organiseras så att de yrkesskador, som icke har direkt tekniska orsaker, kommer att bekämpas på det mest effektiva sätt.

Utskottet

Utskottet vill inledningsvis framhålla den betydelse, som måste tillmätas de statliga tillsynsorganens verksamhet för åstadkommande av ett tillfredsställande arbetarskydd. Mot bakgrunden av den kritik, som tidigare framförts mot arbetarskyddsorganisationens effektivitet, är det därför med stor tillfredsställelse som utskottet funnit att Kungl. Maj:ts förslag synes innebära väsentliga möjligheter att effektivisera den nuvarande tillsynen. Utskottet anser sig emellertid samtidigt böra framhålla angelägenheten av att organisationen av tillsynen fortlöpande uppmärksammas i syfte att anpassa den efter den tekniska utvecklingens krav.

Beträffande yrkesinspektionen har departementschefen till en början erinrat om att i direktiven för arbetarskyddsutredningen uttalats, att ansvaret för ett tillfredsställande arbetarskydd åvilar vederbörande arbetsgivare samt att arbetarskyddsfrågorna i stor utsträckning är av den arten att de enklast och bäst löses genom samarbete mellan *arbetsgivare* och *arbetstagare*. Utskottet vill liksom departementschefen starkt understryka dessa allmänna synpunkter på frågan om arbetarskyddets effektivitet. I detta sammanhang finner utskottet vidare anledning understryka departementschefens uttalande att det bör undersökas huruvida det är möjligt och lämpligt att påskynda utvecklingen genom att i arbetarskyddslagstiftningen intaga bestämmelser om skyldighet för företag av viss storlek eller med viss tillverkning att ha för säkerhetsuppgifterna helt avsedd personal anställd.

I motionen II: 690 föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning angående hur yrkesinspektionen lämpligen bör organiseras så att de yrkesskador, som icke har direkt tekniska orsaker, kommer att bekämpas på det mest effektiva sättet. Yrkandet motiveras bl. a. med att åtskilliga av olycksfallen i arbete är att hänföra till den mänskliga faktorn och att arbetarskyddsutredningen ej föreslagit några väsentliga åtgärder i förevarande hänseende.

Ehuru utskottet finner motionärernas synpunkter värda allt beaktande, är utskottet icke övertygat om att verksamma åtgärder med hänsyn till frågans stora räckvidd står att vinna genom en särskild utredning. I likhet med vad Landsorganisationen anfört i sitt remissyttrande över utredningens förslag anser utskottet att förhindrandet av de yrkesskador, som undandrar sig teknisk prevention, främst är en uppgift för den lokala säkerhetstjänsten och sålunda en fråga som i första hand bör lösas genom samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare. Utskottet förutsätter att detta samarbete kommer att utvecklas ytterligare genom införandet av den i propositionen föreslagna partsrepresentationen — inrymmande även medicinsk sakkunskap — inom yrkesinspektionens olika distrikt. På grund av vad nu anförts avstyrker utskottet motionens nämnda förslag.

Vad departementschefen anfört i fråga om *inspektionsverksamheten* har icke givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet liksom departementschefen anser det angeläget, att arbetarskyddsstyrelsen i enlighet med utredningens förslag verkställer undersökningar rörande arbetsrutinen vid yrkesinspektionen, varvid samråd bör äga rum med organisationsnämnden.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag att området för *den kommunala tillsynen*, med hänsyn till de invändningar som kommit till uttryck i remissyttrandena över utredningens förslag om en utvidgning, tills vidare behålles i stort sett oförändrat. Såsom departementschefen funnit synes det dock böra prövas att till kommuner efter frivilligt åtagande

överföra tillsynen i fråga om byggnadsverksamheten. Enligt utskottets mening bör kommunernas handhavande av tillsynen följas med uppmärksamhet och erfarenheterna få avgöra huruvida skyldighet att svara för ifrågasvarande tillsyn framdeles bör åläggas dem.

I fråga om *personalorganisationen* har departementschefen under åberopande av att behov av en ökad specialisering föreligger redan nu och att detta behov torde komma att öka med den fortgående tekniska utvecklingen föreslagit, att den ofrånkomliga förstärkningen av den kvalificerade ingenjörspersonalen — i stället för såsom utredningen förordad genom en utökning av antalet inspektionsdistrikt — tillföres organisationen på sådant sätt att personalen inom de mest arbetstyngda distrikten kan förstärkas och samtidigt möjlighet öppnas att tillföra yrkesinspektionen särskild sakkunskap inom områden där behovet härav är särskilt framträdande.

I motionen II: 677 yrkas, att riksdagen hemställer till Kungl. Maj:t att på nytt pröva frågan om en ökning av distriktens antal.

Utskottet är i likhet med departementschefen icke främmande för tanken att den tekniska utvecklingen kan komma att leda till att specialinspektörer med större inspektionsområden än de nuvarande distrikten bör komma till ökad användning. Departementschefens förslag i fråga om placeringen av de berörda tjänsterna torde kunna ge värdefulla erfarenheter för framtiden. Under sådana förhållanden synes det som departementschefen funnit icke lämpligt att öka distriktens antal. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utöver den förut nämnda kvalificerade ingenjörspersonalen, omfattande 2 byrådirektörer i Ce 31, 4 förste distriktsingenjörer, varav 2 i Ce 29 och 2 i Ce 27, föreslås i propositionen att den allmänna inspektionen förstärkes med ytterligare 13 tjänster i lägre lönegrader. I motionerna I: 519 och II: 691 hemställs, att inspektionen tillföres sammanlagt 74 nya tjänster. Utskottet biträder propositionens beräkning av personalbehovet och avstyrker sålunda förevarande motionsyrkande.

I motionen II: 489 föreslås, att riksdagen beslutar om inrättande av ytterligare två arvodestjänster för läkare vid inspektionen. Motionen, som väckts innan förevarande proposition framlades, har genom propositionens förslag tillgodosetts och bör sålunda icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Departementschefens förslag ifråga om *kompetens- och lönegradsfrågor* har icke givit anledning till erinran från utskottet, som dock vill understryka departementschefens i nämnda sammanhang gjorda uttalande att energiska ansträngningar bör göras för att hindra att inrättade tjänster genom vakanser står outnyttjade.

I enlighet med arbetarskyddsutredningens förslag förordas i propositionen att ett belopp av 25 000 kronor anvisas för utbildnings- och fortbildningskurser för yrkesinspektionens personal. Enligt yrkande i motionerna I: 519 och II: 691 bör beloppet ökas till 75 000 kronor. Utskottet anser icke

att motionärerna anfört skäl som i nuvarande läge motiverar en medelsanvisning utöver propositionens förslag.

Departementschefens förslag i fråga om *partsrepresentation* inom yrkesinspektionens distrikt har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad angår *specialinspektörerna* påtalas i motionen II: 676 att de i propositionen föreslagna åtgärderna för att förstärka arbetarskyddet icke särskilt berör gruvinspektionen. Enligt motionärerna bör bl. a. i syfte att kunna återbesätta nu vakanta tjänster löneställningen för de fyra bergmästarna höjas från 33 till 37 lönegraden och för de tre gruvingenjörerna från 29 till 33 lönegraden. Vidare bör en kommitté eller nämnd tillsättas för samordning och behandling av vissa arbetarskyddsfrågor för gruvor och berggrum. Motionärerna föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att förslag om nu nämnd förstärkning av gruvinspektionen framlägges till 1957 års riksdag.

Utskottet får erinra att frågan om förbättrad löneställning för ifrågasvarande specialinspektörer, vilka är befattningshavare å bergsstaten, tidigare av innevarande års riksdag ställts på framtiden med hänvisning till den pågående s. k. civilingenjörsutredningen. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning om vikten av en tillfredsställande gruvinspektion, förutsätter att Kungl. Maj:t, så snart möjlighet därtill finnes föreligga, upptar frågan om löneställningen till förnyad prövning. Även övriga av motionärerna anförda synpunkter på inspektionen synes därvid böra tagas i beaktande. Utskottet förordar att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet nu anfört.

I motionerna I: 520 och II: 689 yrkas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning beträffande besiktningar av ångpannor och hissar. Till stöd för yrkandet åberopas, att de nuvarande bestämmelserna för besiktning innebär en dubbelkontroll av flera organ, vilket inte kan anses rationellt och riktigt, framför allt i en tid då det är brist på tekniker. Enligt vad utskottet under hand inhämtat från arbetarskyddsstyrelsen har denna sedan länge sin uppmärksamhet riktad på den av motionärerna berörda frågan. Vid sådant förhållande finner utskottet icke anledning biträda motionärernas yrkande om särskild utredning.

Beträffande arbetarskyddsstyrelsen har utredningen föreslagit att tekniska byrån delas på två byråer och tillföres fyra nya tjänster i 29 eller högre lönegrad jämte två biträdestjänster. Departementschefen har för sin del förordat att tekniska byrån tillföres en byrådirektörstjänst i Ce 33, två tjänster som förste byråingenjör i Ce 29 samt en kanslibiträdets-tjänst i Ce 11. Däremot är departementschefen inte beredd tillstyrka en uppdelning av byrån.

I motionen II: 672 yrkas, att tekniska byrån i enlighet med utredningens förslag uppdelas på två byråer, en allmänteknisk byrå och en maskintek-

nisk byrå, att en tjänst som byråchef i Ca 37 inrättas, samt att antalet biträdestjänster ökas med ett kontorsbiträde i Ce 8.

I motionerna I: 502 och II: 671 hemställas, att tekniska byrån utöver vad i propositionen föreslagits tilldelas en förste byråingenjör i Ca 29 och en i Ca 27 med placering på byråns maskinavdelning. Samma yrkande har framställts i motionerna I: 519 och II: 691 samt I: 521 och II: 692.

Vad till en början angår frågan om en uppdelning av den tekniska byrån på två byråer finner utskottet att utredningen, vars förslag tillstyrkts av såväl arbetarskyddsstyrelsen som nästan alla övriga remissinstanser, anfördt övertygande skäl för en sådan uppdelning. Byråns arbetsuppgifter är redan nu mycket krävande, vilket framgår icke minst därav att behovet av personalförstärkning av departementschefen angivits som störst på denna byrå och kan förutsättas öka i både omfattning och svårighetsgrad efter hand som den tekniska utvecklingen fortgår. Utskottet tillstyrker därför yrkandet i motionen II: 672 om en uppdelning av byrån i enlighet med utredningens förslag och att en ny byråchefstjänst i Ca 37 inrättas. Då utskottet i övrigt biträder den i propositionen föreslagna personalförstärkningen för tekniska byrån bör under styrelsens ordinarie post beräknas ett ytterligare belopp av 24 500 kronor. Utöver det nu anförda är utskottet icke berett att i anledning av motionerna förorda inrättandet av ytterligare tjänster för byrån.

Utredningens förslag att styrelsens sociala avdelning skall förstärkas med en förste byråsekreterare i Ce 27 har departementschefen icke ansett sig kunna tillstyrka. I motionen II: 690 yrkas, att avdelningen tillföres en tjänst i Ce 25. Ehuru utskottet är väl medvetet om de betydelsefulla uppgifter som åvilar avdelningen, finner sig utskottet i nuvarande läge icke böra förorda inrättandet av ytterligare tjänster inom styrelsen. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

I propositionen föreslås att till undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område anvisas ett oförändrat anslag av 90 000 kronor. I motionerna I: 519 och II: 691 föreslås, att anslaget i enlighet med arbetarskyddsstyrelsens förslag höjes till 120 000 kronor. Utskottet är i likhet med departementschefen icke berett att i förevarande sammanhang förorda en ökad medelsanvisning för ändamålet och kan sålunda icke biträda motionärernas nämnda förslag.

Vad departementschefen i övrigt anfördt vid anmälan av ifrågavarande proposition har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

I. avslå i motionen II: 690 framställt yrkande om utredning beträffande förhindrande av vissa yrkesskador;

Statsutskottets utlåtande nr 147 år 1956

II. avslå motionen II: 677;

III. avslå motionerna I: 520 och II: 689;

IV. i anledning av motionen II: 676 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kända vad utskottet anfört;

V. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionen II: 672 ävensom med avslag å motionerna I: 502 och II: 671, I: 519 och II: 691, I: 521 och II: 692, II: 489 samt II: 690, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen, som föranledes av vad i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1956 och av utskottet förordats;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	585 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	109 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	367 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	229 800

Summa kronor 1 292 500;

c) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 292 500 kronor;

d) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 180 000 kronor;

e) godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 493 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	55 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	838 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	577 200

Summa kronor 2 964 000;

f) till *Yrkesinspektionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 964 000 kronor;

g) till *Yrkesinspektionen*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor;

h) till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 90 000 kronor.

Stockholm den 18 maj 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Leander, Gillström, Näsström, Boman, Hesselbom, Pålsson, Sundelin, Einar Persson, Bergman, Erik Svedberg, Ragnar Bergh och Nils Theodor Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Åkerström, Hoppe, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Cassel, Gustafsson i Skellefteå, fru Ericsson i Luleå, herrar Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, fröken Ager och herr Andreasson.

Reservationer

1) av herr *Malmberg* i Skövde, fröken *Elmén*, herr *Cassel* och fröken *Ager*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka yrkandet i motionen II: 690 om utredning beträffande förhindrande av vissa yrkesskador och att därför *dels* det stycke i utskottets yttrande på s. 22, som börjar med »Ehuru utskottet» och slutar med »nämnda förslag», bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas uppfattning, att arbetarskyddsutredningen i alltför ringa utsträckning beaktat de yrkesmedicinska och överhuvud socialhygieniska faktorerna i ett modernt arbetarskydd. Denna uppfattning bestyrkes inte minst av vad medicinalstyrelsen, statens institut för folkhälsan och Sveriges läkarförbund anfört i sina yttranden över utredningens förslag. Årligen inträffar ca 300 000 olycksfall i arbete, varav 20 procent kan beräknas bero på tekniska orsaker och 80 procent på den mänskliga faktorn. Sistnämnda olycksfallsorsak är i alltför hög grad out-

redd. Med den snabba tekniska utveckling, som försiggår och som tvingar människorna till ständig anpassning till nya arbetsmetoder och nya organisationsformer, framstår det som en tvingande nödvändighet för samhället att i största möjliga utsträckning förebygga en onaturlig förslitning av människorna och sålunda även förhindra yrkesskador på grund av orsaker, som kan hänföras till den mänskliga faktorn. Möjligheter härtill bör självfallet finnas även inom yrkesinspektionens ram. På vilket sätt härmed sammanhängande frågor lämpligast skall angripas torde som motionärerna funnit böra göras till föremål för särskild utredning genom Kungl. Maj:ts försorg.»

dels ock nedan nämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»I. med bifall till i motionen II: 690 framställt yrkande om utredning beträffande förhindrande av vissa yrkesskador i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;»

2) av herr *Malmberg* i Skövde, fröken *Elmén* och fröken *Ager*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka förslaget i motionerna I: 520 och II: 689 om utredning beträffande besiktningar av ångpannor och hissar och att därför

dels de två sista meningarna i det stycke i utskottets yttrande på s. 24, som börjar med »I motionerna» och slutar med »särskild utredning», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet anser liksom motionärerna att den nuvarande ordningen med dubbelkontroll av kvalificerade tekniker icke kan anses tillfredsställande i all synnerhet i en tid då brist råder på sådan personal. Utskottet förordar därför att undersökning verkställes rörande möjligheterna att ordna ifrågasvarande besiktningar på ett rationellare sätt. En sådan undersökning synes lämpligen kunna företagas i samband med de av departementschefen förordade organisationsundersökningarna beträffande yrkesinspektionen.»

dels ock nedan nämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»III. med bifall till motionerna I: 520 och II: 689 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;»

3) av herrar *Gustaf Karlsson*, *Gillström*, *Näsström*, *Hesselbom*, *Erik Svedberg*, *Ragnar Bergh*, *Nils Theodor Larsson*, *Bergström*, *Åkerström*, *Johansson* i Mysinge, fru *Ericsson* i Luleå och herr *Svensson* i Stenkyrka, vilka ansett att tekniska byrån bör uppdelas i två byråer och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 25, som börjar med »Vad till» och slutar med »för byrån», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser i likhet med utredningen, vars förslag så gott som un-

dantagslöst tillstyrkts i yttrandena, att starka skäl talar för en uppdelning av tekniska byrån på två byråer. Mot departementschefens avstyrkande är utskottet dock icke berett att nu föreslå en sådan uppdelning men förordar att frågan upptages till förnyat övervägande av Kungl. Maj:t, om det framdeles skulle visa sig att den i propositionen föreslagna personalförstärkningen för tekniska byrån är otillräcklig. Det synes jämväl kunna ifrågasättas huruvida icke utredning härom lämpligen bör verkställas i samband med de av departementschefen förordade organisationsundersökningarna beträffande yrkesinspektionen. Då utskottet förutsätter att det skall bli möjligt att tillföra tekniska byråns maskinavdelning någon del av den i propositionen för byrån som sådan föreslagna personalförstärkningen, är utskottet icke heller berett att nu tillstyrka att särskilda tjänster inrättas för avdelningen. På grund av det nu anförda avstyrker utskottet förevärande motionsyrkanden.»

dels ock nedan nämnda moment i utskottets hemställan bort i berörda delar ha följande lydelse:

»V. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 502 och II: 671, I: 519 och II: 691, I: 521 och II: 692, II: 489, II: 672 samt II: 690, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen, som föranledes av vad i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1956 förordats;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	561 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	109 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	367 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	229 800

Summa kronor 1 268 000;

c) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 268 000 kronor;»

4) av fröken *Elmén*, vilken ansett att utskottet jämväl bort tillstyrka att tekniska byråns maskintekniska avdelning förstärkes med två förste

byråingenjörer och sociala avdelningen med en förste byråsekreterare och att därför

dels sista meningen i det stycke i utskottets yttrande på s. 25, som börjar med »Vad till» och slutar med »för byrån», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vad angår den i motionerna I: 502 och II: 671, I: 519 och II: 691 samt I: 521 och II: 692 föreslagna förstärkningen av maskintekniska avdelningen med två förste byråingenjörer i resp. Ca 29 och Ca 27 har utskottet funnit övertygande skäl föreligga för den begärda förstärkningen och biträder sålunda ifrågavarande förslag. Med anledning härav bör under ordinarieposten av styrelsens avlöningsanslag anvisas ett belopp av 33 400 kronor.»

dels de två sista meningarna i det stycke i utskottets yttrande på s. 25, som börjar med »Utredningens förslag» och slutar med »därför motionsyrkandet», bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som åvilar sociala avdelningen, anser utskottet i likhet med både utredningen och motionärerna att en förstärkning av personalen är motiverad. Utskottet tillstyrker därför att avdelningen förstärkes med en tjänst som förste byråsekreterare i Ce 27. På grund härav bör icke-ordinarieposten under styrelsens avlöningsanslag uppräknas med ett belopp av 15 900 kronor.»

dels ock nedan nämnda moment i utskottets hemställan bort i berörda delar ha följande lydelse:

»V. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna II: 690 samt I: 519 och II: 691, först nämnda motion såvitt nu är i fråga, ävensom med bifall till motionerna I: 502 och II: 671, I: 521 och II: 692 samt med avslag å motionerna II: 489 och II: 672,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningarna för arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen, som föranledes av vad i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 mars 1956 och av utskottet förordats;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	619 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	109 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	383 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	229 800
	Summa kronor 1 341 800;

c) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 341 800 kronor;»

5) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i *Doverstorp* och *Cassel*, vilka beträffande frågan om partsrepresentation inom yrkesinspektionens distrikt ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 24, som börjar med »Departementschefens förslag» och slutar med »till erinran», bort ha följande lydelse:

»Departementschefens förslag i fråga om partsrepresentation inom yrkesinspektionens distrikt finner sig utskottet kunna biträda, dock bör representationen utformas så, att arbetsgivarna erhåller samma antal representanter i råden som arbetstagarna eller tre.»
